राजगढ गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, नर्घो, सप्तरी

आ.व. २०७६/७७ को बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

राजगढ गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष ज्यू, गाउँसभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यू, प्रमुख प्रशसकीय अधिकृत ज्यू र गाउँपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरु, पत्रकार ज्यू हरु, उपस्थिति महानुभावहरु ।

संविधान प्रदत अधिकार सहित गठित यस गाउँपालिकाको अध्यक्षको हैसियतले यस गरिमामय सभामा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न उभिएको छु। यस गौरवपूर्ण अवसरमा नेपाली नागरिकहरुको स्वतन्त्र तथा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनाका लागि जिवन उत्सर्ग गर्नुहुने ज्ञात अज्ञात शहीदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । राजनीतिक, सामाजिक परिवर्तनमा नेतृत्वदायी भुमिका निर्वाह गर्ने सबै अग्रजहरु प्रति आदरभाव प्रकट गर्दछु ।

दशकौ लामो संघर्ष पछि संविधान सभाबाट नेपालमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था, बहुलबाद, सामाजिक न्याय सहितको समानुपातिक समावेशी व्यवस्था, मौलिक हक, नागरिक स्वतन्त्रता धर्म निरपेक्षता जस्ता महत्वपूर्ण उपलब्धिहरु संस्थागत भएका छन् । सबै प्रकारको विभेद सामाजिक विश्रृङखलता र अन्यायको अन्त्य गर्दै आर्थिक समृद्धि, समानता र सामाजिक न्याय स्थापना गर्नको लागि आधार स्थापना भएको छ । संबैधानिक व्यवस्था बमोजिम मुलुकमा ३ तहको सरकार विद्यमान छ । हिजोको केन्द्रिकृत राज्य व्यवस्थाले नागरिकका इच्छा र आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्न नसकेको प्रतिफल स्वरुप स्थानिय तहको निर्वाचन सम्पन्न गरि सिंहदरबारको अधिकार गाउँ गाउँमा पुऱ्याउने उद्देश्यले वर्तमानको स्थानीय सरकार गठन भएको हो । राज्य पुनः संरचनाको क्रममा संघर्षको उपजका रुपमा राजगढ गाउँपालिका प्राप्त भएको कुरा यहाँहरुलाई विदितै छ । लोकतन्त्रको रक्षा गर्दै स्थानीय बासीको समग्र समृद्धिमा अहोरात्र राजगढ स्थानीय सरकार लाग्नेछ ।

हामीले कार्यभार सम्हाल्दा गाउँपालिकामा कार्यालय व्यवस्थापनको कमी, कर्मचारी अभाव, नीतिगत र कानूनी अन्यौलता, स्पष्ट मार्ग निर्देशनको कमी, विषयगत कार्यालयहरुको कार्यक्षेत्र र जिम्मेवारी अन्यौलता जस्ता समस्याहरु विद्यमान थिए, वर्तमान सम्म आईपुग्दा उल्लेखित समस्याहरुको धेरै हदसम्म सम्बोधन भई गाउँपालिकाले लिएको लक्ष्य र उद्देश्यमा पुग्ने बाटो स्पष्ट भएको छ ।

हामी निर्वाचित भएर यस गाउँपालिकाको विकास र समृद्धिमा लागेको एक वर्ष भन्दा बढी व्यत्तित भई सकेको छ । एक वर्षको भोगाईको क्रममा विकास र समृद्धिको लागि हामी सँग प्रसस्त अवसरहरु भए पनि विविध चुनौतीहरु पनि त्यतिकै रहेको हामीले अनुभव गरेका छौं । हिजो हामीले राजगढ बासी जनाताहरु माफ गरेका प्रतिवद्धताबाट किञ्चित विचलित छैनौ , गरेका बाचाहरु पूरा हुने दिशातर्फ उन्मुख छौं । साथै हामी सबै गाउँपालिकावासी जनताहरुको इच्छा र गुनासो सुन्न प्रतिबद्ध छौं ।

देशमा राजनीतिक क्रान्तिहरु इतिहासको विभिन्न काल खण्डमा भए । मलाई लाग्छ अब देशमा आर्थिक क्रान्तिको जरुरत छ , सोही अनुरुप हामी विकास निर्माण, सुशासन, आर्थिक विकास, नागरिकको

क्षमता विकास र समृद्धिको लागि सहकार्य र सहमतिको साथ अघि बढ्न प्रतिबद्ध रहेका छौं। यो प्रतिवद्धता पुरा गर्न स्थानीय सरकार सबै राजनीतिक दल, निजीक्षेत्र, नागरिक समाज, सञ्चार जगत र राजगढ गाउँपालिकाको शुभ चिन्तक सबैको साथ र सहयोगको अपेक्षा गर्दछौं।

गरिमामय सभाका सम्पूर्ण सदस्य ज्यू,

राजगढ गाउँपालिकाको नाउँ नै ऐतिहासिक छ। धार्मिक पर्यटकीय, साँस्कृतिक क्षेत्रको रुपमा विकसित हुने प्रशस्त सम्भावना रहेको छ। यस क्षेत्रमा सिंचाई योग्य जग्गा तथा आवश्यक नदी नाला समेत रहेको छ। कृषिको लागि समेत उर्वर भुमिका रुपमा रहेको छ। उल्लखित साकारात्मक पक्षहरुको सही प्रयोग र परिचालन गर्दै गाउँपालिकालाई जिल्ला मात्र नभएर देशमा नै उत्कृष्ट स्थानीय तहको रुपमा गाउँपालिकाको परिचय बनाउने तर्फ हाम्रो लक्ष्य केन्द्रित हुनेछ।

राजगढ गाउँपालिकाले आ.व.२०७६/०७७ को लागि निम्न अनुसार क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरु अवलम्बन गरिने छन्। गाउँपालिकाको समग्र विकासको लागि आन्तरिक एवं बाह्य आयको पर्याप्तताको आधारमा नीतिले अख्तियार गरको कार्यक्रमहरुलाई क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिने छ। साथै यी क्षेत्रगत नीतिहरु यस गाउँपालिकाको मार्ग दर्शनको रुपमा रहनेछन्। नीति तथा कार्यक्रमलाई आधार मानी आ.ब. ०७६/०७७ को बजेट तयार गरिनेछ। क्षेत्रगत र विषयगत नीतिहरु क्रमशः प्रस्तुत गर्दछु।

क) आर्थिक विकास :

१) कृषि/पशु

- कृषि पेशालाई व्यवसायिक र सम्मानित पेशाको रुपमा विकसित गर्ने निती लिइने छ।
- परम्परागत निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीलाई व्यावसायिक र आधुनिक बनाउँदै सरोकारवालाहरुलाई उत्प्रेरित गरिनेछ।
- एक गाउँ एक उत्पादनका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरि कृषिका कार्यक्रमहरु तय गरिनेछ।
- युवाहरुलाई कृषि पेशातर्फ आकर्षित गर्न युवा लक्षित कृषि कार्यक्रमहरु लागु गरिनेछ।
- व्यवसायिक किसान परिचय पत्र प्रदान गर्ने नीति लिइने छ।
- कृषक पाठशाला संचालन गरिने छ।
- नश्ल सुधारका लागि कृत्रिम गर्भधारण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- मोटो परिक्षण, रोग परिक्षण, कृषि विशेषज्ञ सहितको शिविर प्रत्येक वडामा संचालन गरिने छ।
- स्थानीय भु-उपभोग नीति तयार गरि सरकारी सार्वजनिक, ऐतिहासिक जग्गाहरुको संरक्षणमा जोर दिइनेछ।

- गाउँपालिका भित्र एउटा शीतभण्डार र प्रत्येक वडाहरुमा एउटा कृषि उपज संकलन केन्द्रहरु स्थापना गर्ने नीति लिइनेछ। कृषि उत्पादकत्व वृद्धिमा साना तथा मझौला सिंचाई आयोजनाहरु संचालन गरिनेछ।
- व्यवसायिक किसानलाई सुलभ ब्याजदरमा कृषि ऋण प्रदान गर्न व्यवस्थापन मिलाउन गाउँपालिका भित्रका वित्तिय संस्थाहरुसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको सबै वडाका सम्भाव्य क्षेत्रलाई साप्ताहिक वा निश्चित बारहरुमा हाटबजार, तरकारी वा अन्य कृषि उत्पादन संकलन केन्द्रका रुपमा विकास गरी कृषिबजारलाई प्रबर्द्धन गर्ने नीति लिईनेछ।
- च्याउको विउ, उन्नत तरकारीको बीउ, फलफूलको विरुवा, आधुनिक कृषि औजार तथा उपकरण आदिमा निश्चित प्रतिशत अनुदान दिई किसान, कृषक समूहलाई प्रोत्साहन गर्ने निति लिइनेछ।
- लोप हुन लोगेका स्थानीय रैथाने जातका बीउ बीजनहरुको संरक्षण गरिनेछ।
- प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अर्न्तगतका विविध कार्यक्रहरु लागु तथा विस्तार गर्न जोड दिइने छ।
- दुध तथा मासु उत्पादन बृद्धिको लागि कृषकहरुलाई उनीहरुले पालेका पुश पंक्षीको संख्या तथा खेती गर्न उपयोग गरको जग्गाको आधारमा व्यवसाय उन्मुख र व्यवसायिक खेतीमा वर्गीकरण गरी व्यावसायीकरणमा जोड गरिनेछ।
- सामुहिक वा सहकारी खेती प्रणालीको प्रबर्द्धन गरिने छ।
- तरकारी वाली, अन्न बालीको बिऊ उत्पादन तथा उच्च मूल्यका फलफुल नर्सरी स्थापनामा व्यवसायिक फर्म, कृषक समूह वा कृषि सहकारीलाई परिचालन गरिनेछ।
- कृषि वाली तथा पशु विमा गरिने नीति लिइनेछ। दुध, मासुमा आत्मनिर्भर बनी निर्यात गर्ने साथै लेयर्स कुखुराको फर्म सञ्चालनमा प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ।
- मत्स्य पालनको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरि मत्स्य विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

२. उद्योग तथा बाणिज्य :

- गाउँपालिकामा स्थानीय श्रम सीप र प्रविधिमा आधारित लघु उद्योगहरु स्थापना गराउने नीति लिइनेछ।
- लक्षित वर्गको आय आर्जनमा टेवा पुग्ने कार्यहरु संचालन गरि रोजगारी सृजना गर्ने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र संचालित सम्पूर्ण साना मझौला लघु उद्यमहरुलाई गाउँपालिकामा दर्ता गराउने निति लिइनेछ।
- उपभोक्ता हितको संरक्षण गर्न समय समय बजार अनुगमन गर्ने कार्यहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- कालो बजारी, गुणस्तरहीन एवं म्याद गुज्रेका सामान बिक्री वितरण गर्ने व्यवसायीलाई कारवाही गरिनेछ ।
- औद्योगिक ग्रामको स्थापनाको सम्भाव्यता अध्ययन गरी उद्योग स्थापना गर्नका लागि संघ र प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरिनेछ ।

३. पर्यटन :

- एकिकृत पर्यटन विकास गुरुयोजना बनाई पर्यटन विकासका कार्यक्रमहरु तयार गरिनेछ ।
- चन्द्रावति पोखरी क्षेत्र, रतन शेरा पोखरी, राधाकृष्ण मन्दिर, वनैनियाँ दह तथा फैकरा को ठुलो पर्तीको खेल मैदान लगायत पर्यटकीय क्षेत्रहरुको प्रवर्द्धनमा जोड दिइनेछ ।

४. सहकारी :

- गाउँपालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरुलाई उत्पादनशील र रोजगारी सिर्जना गर्ने कार्यक्रम तर्फ प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- सहकारीको अनुगमन निरीक्षण गरी वित्तिय सुशासन कायम गर्न तर्फ जोड दिइनेछ ।
- सहकारीको माध्यमबाट व्यवसायिक कृषि, घरेलु तथा साना उद्योगको स्थापना गरी नागरिकहरुको जीवन स्तर उकास्ने नीति लिइनेछ ।

५. वित्तिय क्षेत्र :

- नागरिकलाई बैंकिङ्क सेवामा पहुँच अभिबृद्धि गर्न गाउँपालिका भित्र स्थापित बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरुलाई जनताको घर दैलोसम्म पुग्ने वातावरण सृजना गरिने छ ।
- वित्तिय क्षेत्रहरुलाई पूंजी निर्माण हुने, उत्पादनशील क्षेत्र र रोजगारी सृजना हुने क्षेत्रहरुमा लगानी गर्न उपयुक्त वातावरण सृजना गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगार मा गएकाहरू लाई डाटा संकलन गरी राखी व्यवस्था मिलाउने छ ।
- सार्वजनिक निजी साझेदारीको माध्यमबाट पूर्वाधार विकास गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र निष्कृय रहेको पूजीलाई उत्पादन मुलक क्षेत्रमा लगानी गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

६. रोजगारी :

- युवा उद्यमशीलताका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- शैक्षिक बेरोजगार युवा यवतीहरुको तथ्याङक संकलन गरी इच्छा र योग्यताका आधारमा आवश्यक तालिमहरु संचालन गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा उत्पादित वस्तु तथा सेवाको उपभोगलाई प्राथमिकता दिई उत्पादन बृद्धि, रोजगारी सृजना र आय आर्जन बृद्धिमा जोड दिइनेछ ।

ख) सामाजिक विकास :

१) शिक्षा :

- प्राविधिक शिक्षामा जोड दिइनेछ ।
- सबै माध्यमिक विद्यालयहरुमा इन्टरनेट, इ-एटेन्डेन्स र ई-लाइब्रेरी स्थापना गरिने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
- विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर उकास्न अध्यापन र परीक्षा प्रणालीलाई मर्यादित , व्यवस्थित र आधुनिक बनाइनेछ ।
- शिक्षामा सबैको पहुँच स्थापना गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सबै सामुदायिक तथा निजी विद्यालयहरुको नियमित रुपमा अनुगमन र मुल्यांकन गरी शैक्षिक सुधार गर्न तर्फ केन्द्रित हुने नीति लिइनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरुलाई समय सापेक्ष तालिमको व्यवस्था गरी आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा हरेक विद्यालयहरुमा अतिरिक्त क्रियाकलापहरुको संचालन गरि विद्यार्थीहरुको चौतर्फी विकास गर्ने नीति लिइनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयहरुमा जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षाका सन्ततिलाई भर्ना गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयहरुमा आधारभुत र माध्यमिक तहमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुको लागि विभिन्न छात्रवृति वितरण गरिनेछ ।
- शैक्षिक प्रशासनलाई चुस्त, दुरुस्त र जवाफदेही बनाउन नियमित अनुगमन गरिनेछ ।
- शैक्षिक प्रशासन सुधारमा प्रविधिको प्रयोग र प्रभावकारितालाई बढी जोड दिइनेछ ।
- शिक्षण सिकाईमा सूचना प्रविधिलाई उच्चतम जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका शैक्षिक व्यवस्थापन राम्रो भएका विद्यालयहरुलाई सुचकहरु निर्धारण गरी आधारभूत तथा माध्यमिक विद्यालयहरुलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
- कक्षा शिक्षणमा प्रविधिको प्रयोग, विषयगत कक्षा शिक्षणमा जुट्न विद्यालयलाई उत्प्रेरणा प्रदान गरिनेछ ।
- कक्षा ८ को परिक्षा ग्रेडिङ्ग प्रणालीबाट संचालन गरी वैज्ञानिक र व्यवस्थित गरिनेछ । गाउँपालिकाको छुटै शैक्षिक क्यालेण्डर त्यार गरिनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरीय शिक्षक खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना गरिनेछ ।
- यस गां.पा. अन्तर्गतमा रहेको वोर्डिङ्ग स्कुलहरुलाई नियमितताको लागि वातावरण वनाउनेछ र अनुगमन गर्नेछ।
- प्राईभेट सेक्टरका स्कुलहरुलाई सुचिकृत गर्न लगाउने छ ।

२. स्वास्थ्य :

- ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्य स्याहार कार्यक्रम अनुरुप ६० वर्ष माथिका नागरिकहरुलाई नियमित स्वास्थ्य परीक्षणका लागि घरघरमा स्वास्थ्यकर्मी जाने अभियान लागु गरिने निति लिनेछ ।

- पोषणयुक्त गाउँपालिकाको रुपमा घोषणा गर्न बहुक्षेत्रीय पोषण योजनाका कार्यक्रमहरुलाई उच्च प्राथमिकता साथ संचालन गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य सेवामा शिघ्र पहुँचका लागि एमवुलेन्स सेवा संचालनको व्यवस्थालाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- बाल स्वास्थ्य, खोप , पोषण, भिटामिन ए कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाई प्रत्येक वडामा २ वर्ष मुनिका
  बालबालिकाको विचमा स्वस्थ्य बालक प्रतियोगिता सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- प्रत्येक नागरिककले कम्तिमा पनि वर्षको एक पटक स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने, रोग पहिचान भएका व्यक्तिको समयमै उपचार गराउन सहजिकरणको लागि गाउँपालिकामा स्वास्थ्य परीक्षण प्रयोगशाला र आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने नीति लिइने छ ।
- आधारभुत स्वास्थ्य सेवामा सबैको सहज पहुँच बढाउनका लागि गाउँपालिका, निजी तथा गैरसरकारी निकायहरुबाट एकीकृत रुपमा विषेश कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । गाउँपालिकाको लगानीमा २५ सैया अस्पताल स्थापना गर्न प्रदेश र संघीय सरकार समक्ष माग गरिने छ ।
- स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम लागु गर्नको लागि गाउँपालिकाबाट अभिमुखिकरण प्रदान गरिनेछ ।
- महिला स्वयम् सेविकाको सेवालाई अझ प्रभावकारी बनाउन प्रोत्साहन भत्तालाई निरन्तरता दिदै अभिमुखिकरण तालिम संचालन गरिनेछ ।
- मातृशिशु लगायत अन्य स्वास्थ्य सेवामा सुधार ल्याउन गाउँपालिकामा परिचालित सरकारी गैरसरकारी संस्थाका कार्यक्रमहरुलाई परिणाममुखी र प्रभावकारी बनाइनेछ ।

३. खानेपानी तथा सरसफाई :

- सम्पूर्ण खानेपानी सुविधा नपुगेका ठाउँमा जनताको पहुँच विस्तारका साथै खानेपानीको गुणस्तरमा समेत ध्यान दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र फोहोर मैला संकलन केन्द्रको प्रभावकारी र दिगो सञ्चालन गरिने छ ।
- पूर्ण सरसफाई वडा घोषणा गरी सिंगो गाउँपालिकालाई पूर्ण सरसफाई घोषणा गरिनेछ ।

४. संस्कृति प्रवर्द्धन :

- सम्पूर्ण जातजातिको परम्परा तथा संस्कृति संरक्षणमा जोड दिइनेछ ।

५. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण :

- महिलाहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि आधुनिक सीप तथा तालिम लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- आर्थिक, सामाजिक रुपमा पछाडि परेको वर्ग र दलितहरुको आयमा बढोत्तरी हुने खालका सीप र क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ ।

- लैङ्गिक हिंसा र घरेलु हिंसाको अन्त्य गर्दै महिला अधिकार र बालबालिकाको सन्दर्भमा जारी भएका राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रिय सन्धी सम्झौता र प्रतिबद्धताको आधारमा महिला र बालबालिकाको संरक्षण, बचाउ, विकास र सहभागितामा जोड दिने नीति लिइनेछ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई विशेष व्यवस्था गर्दै विश्वव्यापी मापदण्ड अनुरुप सडक यातायात, सार्वजनिक स्थल , सरकारी भवन, अस्पताल र विद्यालयहरु अपाङ्ग मैत्री बनाइने नीति लिइनेछ ।
- बाल संरक्षण विषयहरु : (जस्तै बालविवाह, बालश्रम, शोषण, बेचविखन, शारीरिक तथा मानसिक दण्डसजाय, विभिन्न किसिमका हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहारका सम्बन्धमा) सचेतना अभिबृद्धि तथा साामाजिक परिचालन ⁄ अभियान सञ्चालन गर्नेछ ।
- लैङ्गिक हिंसा (घरेलु हिंस , अन्य शारीरिक, तथा मानसिक हिंसा एवम् सामाजिक कुरीतिहरु जस्तै जातीय छुवाछुत, दहेज तथा दाइजो, प्रथा) विरुद्ध अभियान संचालन गर्नेछ ।
- बालबालिका विरुद्ध हुने शारिरीक वा मानसिक दण्ड सजायको वारेमा अभिभावक तथा शिक्षक लक्षित सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्नेछ ।
- बाल संरक्षण तथा लैङ्गिक हिंसा सम्बोधन गर्ने सामुदायिक संयन्त्रको पहिचान, आवश्यकता अनुसार गठन, परिचालन तथा क्षमता अभिबृद्धि गर्नेछ ।
- बालबालिकाका विरुद्ध हुने हिंसा , शोषण तथा दुर्व्यवहार लगायत लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी रोकथाम तथा सहयोगका लागि विद्यमान सेवा प्रदायक निकायको पहिचान र सूचिकरण तथा सिफारिस प्रणालीको स्थापना गर्नेछ ।
- बाल संरक्षणको सम्बन्धमा आवश्यक विभिन्न विवरण, तथ्याङ्क तथा सूचनाहरु नियमिति सङ्कलन गर्ने प्रणाली व्यवस्थित गरी प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्नेछ ।
- विपद् व्यवस्थापन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण योजनामा बालसंरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम समावेश गर्नेछ ।

६. जनसंख्या व्यवस्थापन :

- असन्तुलित रुपमा गाउँबाट शहरमा बसाई सराई गर्ने प्रवृतिलाई निरुत्साहित गर्दै गाउँ-गाउँमा आधारभुत पूर्वाधारहरुको व्यवस्था गरी शैक्षिक गुणस्तरको विकासमा टेवा पुग्ने नीति लिइनेछ ।
- कृषि प्रविधिमा आधारित व्यवसायको प्रवर्द्धन गरी युवाहरुको विदेश पलायन हुने क्रमलाई रोक्ने नीति लिइने छ ।

ग) पूर्वाधारहरुको व्यवस्था :

१. सडक तथा पुल :

- गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण ग्रामिण सडकहरुको स्तर उन्नतिका लागि वृहत सडक गुरुयोजना बनाउने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका वडा कार्यालय जोडिने तथा अन्य महत्वपूर्ण सडकहरुलाई सबै मौषममा चल्न सक्ने (All Weather Road) सडकको रुपमा विकास गरिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

२. सिंचाई :

- राजगढ गाउँपालिका भित्रका मुख्य खेती योग्य जग्गाहरुको सम्भाव्यता अध्ययन गरी सिंचाईको प्रबन्ध गरिनेछ ।
- बेमौषमी तथा हिउँदे तरकारी खेतीको लागि सिंचाई प्रवन्ध गर्ने नीति लिइनेछ ।

३. भवन :

- राजगढ गाउँपालिका भित्र कुनै पनि भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा गाउँपालिकाको स्वीकृति लिनु पर्ने व्यवस्थालाई प्रभावकारी रुपमा लागु गरिनेछ ।
- जग्गा प्राप्तिका लागि प्रक्रिया अगाडि बढाई आवश्यक गाउँपालिका र वडा कार्यालय भवन तथा अन्य कार्यालयहरुको नयाँ भवनहरु क्रमशः निर्माण गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र उपयुक्त स्थानमा बहुउद्देशीय कभर्ड हल निर्माणमा पहल गरिनेछ ।
- एकिकृत बस्ती विकास सम्बन्धी नीति लिइनेछ ।

४. सञ्चार :

- गाउँपालिका भित्र बजार उन्मुख बस्तीहरुमा ल्याण्ड लाइन टेलिफोन सेवा विस्तार गर्न टेलिकम सँग समन्वय गर्ने निती लिइनेछ ।

५. उर्जा तथा विद्युतीकरण

- राजगढ गाउँपालिका भित्रको विद्युत आपूर्ति प्रणालीलाई निरन्तर र व्यवस्थित बनाउन सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरिनेछ ।
- मुख्य बजार क्षेत्रहरुमा सौर्य सडक बत्तीको व्यवस्था गर्ने नीति लिइनेछ ।
- विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलमा बैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र सँगको सहकार्यमा सौर्य बत्ती जडान गर्ने नीति लिइनेछ ।
- सौर्य उर्जा र वायो ग्याँस प्रविधि जडान गरिनेछ ।

घ) बातावरण तथा विपद व्यवस्थापन विकास :

१) वन तथा भु-संरक्षण :

- गाउँपालिकामा बृक्षारोपण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- भुक्षय नियन्त्रण तथा जग्गा बिकास, जलाधार संरक्षण, जैबिक बिबिधता संरक्षण आदिमा विषेश ध्यान दिइनेछ ।

२. वातावरण संरक्षण :

- नेपाल सरकारले तयारी गरी लागु गरेको वातावरण मैत्री स्थानीय शासनको प्रारुप अनुसार यस गाउँपालिकाले यसै आ.व. देखि नै कार्य आरम्भ गर्नेछ र यस प्रारुपलाई गाउँपालिकाको मुल नीतिको रुपमा लिई सम्बन्धित कार्यक्रम संचालन गर्नेछ ।
- प्राकृतिक वातावरणको संरक्षण पुनर्स्थापना र दिगो उपयोगमा जोड दिइनेछ ।

- बातावरण व्यवस्थापनको लागि संस्थागत विकास गर्ने विभिन्न निकायहरुको भुमिका र जिम्मेवारीमा स्पष्टता ल्याई पूर्वाधार विकास कार्यलाई वातावरण मैत्री बनाउनेछ ।

३. जलवायु परिवर्तन :

- जलवायु अनुकुलित गाउँपालिका, प्रदुषण न्यूनिकरण र दिगो विकासका लागि वातावरण मैत्री कार्यक्रमहरुलाई जोड दिइनेछ ।
- स्वच्छ र हरियाली वातावरणका लागि सार्वजनिक स्थलमा वृक्षारोपन कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

४. फोहोर मैला व्यवस्थापन :

- गाउँपालिका भित्र फोहोर मैला व्यवस्थापन केन्द्र स्थापित गरि व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउने नीति लिइनेछ ।
- नागरिकहरुमा कुहिने नकुहिने फोहोर मैलाको वर्गीकरण गरि फोहोरलाई उपयुक्त स्थान व्यवस्थापन गर्न सहयोग पुऱ्याउने खालको कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

५. जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण :

- वर्षाको समयमा हुन सक्ने वाढी पहिरो रोकथाम गर्नको लागि सचेतना कार्यक्रम तथा तत्काल उद्दारको लागि प्रयोग हुने सामाग्री र जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

६. विपद व्यवस्थापन :

- आकस्मिक रुपमा आइपर्न सक्ने विपदको व्यवस्थापन गर्नको लागि समुदाय, सरोकारवाला संघ संस्थाहरु सँग समन्वय गरी विपद पूर्वको तयारी , विपद पश्चातको उद्दार कार्यक्रमहरु बनाई लागु गर्ने नीति लिइनेछ ।
- विपदको पूर्व तयारीका लागि एक वडा १० जना स्वयम सेवक तयार गरिने नीति लिइनेछ ।

ङ) संस्थागत विकास सेवा प्रवाह :

१) मानव संसाधन विकास :

- सामाजिक आर्थिक उद्यमशिलताको विकास गर्दै युवाहरुलाई रोजगारी तथा स्वरोजगारी र सामाजिक कार्यका लागि अवसर प्रदान गरिनेछ ।
- श्रम बजारमा माँग अनुरुपको जनशक्ति तयारी गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरु तय गरी लागु गरिनेछ ।

२. सामान्य सेवा व्यवस्थापन :

- सामाजिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, चुस्त, गुणस्तरीय र नागरिक मैत्री बनाउने नीति लिइनेछ ।
- वर्षको १ पटक प्रत्येक वडामा घुम्ती सेवा प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ ।

३. संस्थागत क्षमता विकास :

- समय सापेक्ष कर्मचारी र पदाधिकारीहरुको क्षमता विकासको लागि समय समयमा तालिम, गोष्ठी, अभिमुखिकरणका कार्यक्रमहरु संचालन गरिने नीति लिइनेछ ।

- गाउँपालिका , वडा र विषयगत कार्यालयहरुमा सूचना प्रविधिमा आधारित उपकरणको व्यवस्थापन गरि सेवा प्रवाहलाई चुस्त दूरुस्त बनाउने नीति लिइनेछ ।

४. राजश्व परिचालन :

- आ.व. २०७६/७७ भित्र एकिकृत सम्पति कर नियम बनाइ लागु गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको आन्तरिक आम्दानी बृद्धि गर्ने श्रोतहरुको पहिचान गरि राजस्व परिचालन गरिनेछ ।
- नागरिकहरुमा कर तिर्ने बानीको विकास गरि राजश्व चुहावट प्रवृतिलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।

५. वित्तिय व्यवस्थापन :

- गाउँपालिकाको आर्थिक कारोवारहरुलाई पारदर्शी र चुस्त दुरुस्त बनाउन आर्थिक कारोवारलाई अनलाइन प्रविधि मार्फत गर्ने निती लिइनेछ ।
- लेखा व्यवस्थापन तथा लेखापालनलाई मितव्ययी र प्रभावकारी बनाइने छ ।
- सार्वजनिक खर्चको मितव्ययितालाई विशेष ग्राहयता दिइनेछ ।
- आन्तरिक लेखा परिक्षण प्रणालीलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाई आन्तरिक लेखा नियन्त्रण गर्ने नीति लिइनेछ ।

६. सुरक्षा व्यवस्थापन :

- गाउँपालिकाको केन्द्र, नर्घो बजार क्षेत्र र सुरक्षाको उच्च जोखिम रहेका क्षेत्रहरुमा सि.सि. क्यामरा जडान गरि आवश्यक निगरानी राखिनेछ ।
- चोरी, लागु औषधी तथा अन्य अपराधिक क्रियाकलापहरुलाई नियन्त्रण गर्न सुरक्षा निकायसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने नीति लिइनेछ ।

७. स्थानीय तथ्याङ्क संकलन र अभिलेख व्यवस्थापन :

- गाउँपालिकाको विभिन्न क्षेत्रसँग सम्बन्धित तथ्याङ्कहरु संकलन गर्ने र संकलन भएको तथ्याङ्कलाई आधुनिक प्रविधिबाट अद्यावधिक गर्दै अभिलेख सुरक्षित तरिकाले व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ ।

८. सूचना प्रविधि :

- गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधा , कार्यक्रम, सूचना प्रवाह प्रणालीलाई प्रभावकारी र पारदर्शी बनाउनको लागि Website, Mobile App मार्फत समयमा सार्वजनिक गर्ने र अनलाईन सेवा प्रवाहको नीति लिइनेछ ।
- वडा कार्यालयहरु विच इन्टरनेटको माध्यमबाट रिर्पोट पेश, सुचना आदान प्रदान गर्ने प्रणालीलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- नागरिकहरुमा इन्टरनेटको माध्यमबाट सुचना लिने दिने, गुनासो टिपोट गराउने प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको केन्द्रमा डिजिटल नागरिक वडापत्रको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

९. सार्वजनिक सुनुवाई :

- गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता र पारदर्शिता सम्बन्धमा प्रत्येक चौमासिकमा सार्वजनिक सुनुवाईको कार्यक्रम गर्ने नीति लिइनेछ ।
- सुझाव पेटिका मार्फत प्राप्त गुनासोहरुलाई दैनिक रुपमा प्राप्त गरि फछ्यौंट गर्दै जाने नीति लिइनेछ ।

१०. पञ्जीकरण व्यवस्थापन :

- गाउँपालिकाको व्यक्तिगत घटना दर्ता अनलाईन प्रणाली, सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई आधुनिक बैंकिङ्ग प्रणाली मार्फत वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- अनलाइन व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रत्येक वडा कार्यालय मार्फत संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

११. सुशासन प्रवर्द्धन :

- कर्मचारीलाई सेवाप्रति लगनशिल र कर्तव्यनिष्ठ बनाई जनमुखी सेवा प्रवाहमा जोड दिइनेछ र यसको लागि दण्ड र पुरस्कारको नीति कार्यान्वयनमा ल्यउनेछ ।
- गाउँपालिकालाई भ्रष्टाचारमुक्त र सदाचार युक्त बनाउन सुशासनका आधारभुत मान्यताहरुलाई आत्मसात गर्दै तदअनुकुलको व्यवहार गर्दै लगिनेछ ।
- कर्मचारीको मनोबल उच्च पार्ने नीति लिइनेछ र कार्यालयको हित र आन्तरिक राजस्व बृद्धिमा सक्रिय रुपमा लाग्ने कर्मचारीलाई उत्कृष्ट कर्मचारी घोषणा गर्न आवश्यक मापदण्ड तयारी गरिनेछ ।

१२. बेरुजू फछ्र्यौट :

- हाल सम्मको बेरुजुलाई शुन्यमा झार्ने नीति लिइनेछ , पेश्की दिने कार्यलाई निरुत्साहित गरिने छ । पुरानो पेश्की फछ्र्यौट गर्न बाँकी रहेको व्यक्ति वा संघ संस्थाहरुलाई अविलम्ब पेश्की फर्छ्यौट गराउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।

१३. अन्य नीतिहरु :

- समाजका लागि युवाको योगदान कार्यक्रम सम्बन्धि नीति लिइनेछ ।
- युवा उद्यम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- युवाहरुको प्रतिभा पहिचान र थप विकास गरिनेछ । गाउँपालिका अध्यक्ष कप खेलकुद प्रतियोगितालाई संचालन गरिनेछ ।

- गाउँपालिकाका सबै वडाहरुमा वडा स्तरीय मेलमिलाप समितिको गठन गरि वडा तहमै न्याय निरुपण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- राजगढ साहित्य प्रतिष्ठानको स्थापना गरिनेछ ।
- विभिन्न साहित्य गतिविधि संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका कला, संस्कृति र सृजनामा लागेका सर्जकहरु तथा बौद्धिक व्यक्तित्वहरुलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गरिनेछ ।

राजगढ स्थानीय सरकार माथि नागरिकहरुको ठूलो आशा र भरोसा छ । सोही आशा र भरोसालाई कायम राख्न र गाउँपालिकाको समृद्धिको लागि सिमित स्रोत र साधनको अत्यधिक प्रयोग गर्ने गरि सबै क्षेत्रको सन्तुलित ढङ्गले विकास हुने गरी स्रोत परिचालन गर्नु पर्ने देखिन्छ । संविधान प्रदत्त जनताको मौलिक हक र अधिकारको निर्वाध उपभोगको वातावरण सृजना गर्न नीतिगत संस्थागत व्यवस्थापन गर्नु आवश्यक देखिन्छ । गाउँपालिकाले लिएको नीति र बनाएको बजेट कार्यान्वयनमा सम्पूर्ण गाउँसभाका सदस्यहरु, सम्बद्ध सबै पक्षहरु, कर्मचारी मित्रहरुबाट सहयोग, सल्लाह र समन्वयको आशा गरेको छु । अन्त्यमा नीति तथा कार्यक्रम र बजेट तर्जुमाका क्रममा सुझाव र सहयोग दिनुहुने गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा अध्यक्ष, गाउँसभाका सदस्यहरु विभिन्न विषयगत समितिका संयोजकहरु र गाउँपालिकाका शुभचिन्तकहरु, उद्यमी , व्यवसायी, सामाजसेवी, बुद्धिजीवि, पत्रकार लगायत सम्पूर्ण कर्मचारीहरुलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद ।

परमानन्द यादव
(अध्यक्ष)
राजगढ गाउँपालिका, नर्घो,सप्तरी।